

ПРЕДПРЕМИЕРА НА НАУЧНО-ДОКУМЕНТАЛНИЯ ФИЛМ НА СВУБИТ „РИТЪМЪТ НА ВРЕМЕТО“ В СЕЛО БЪЛГАРИ – СТРАНДЖА (ИНФОРМАЦИОННА КАРТА НА НЕСТИНАРСТВОТО КАТО ОТРАЗЕНА В ИСТОРИОГРАФИЯТА ТРАНСМИСИЯ НА КУЛТУРА)

Вили Божилова

„Ритъмът на времето“ е филмов продукт с некомерсиална цел, който е информационно-културологично изследване на нестинарството и ще бъде разпространен в мрежата от български библиотеки. Това стана ясно на премиерата на филма, която се състоя на **28 септември 2007 г. в странджанското село Българи.**

Научно-документален по вид, филмът е посветен на усилията да се прониква в явното и неявното знание за всяка информационна среда, чрез което тази среда се трансформира в нейна говореща ни **карта-пътеводител**. Антропологичното единство на духовната, менталната и телесната сфера, както и връзките на нестинарската обредност с целия религиозен спектър на човечеството, определят нестинарството като планетарно значим феномен, чийто култ е сакрален код, подложен на описание и дешифриране чрез филма.

Филмът бе представен предпремиерно от проф. Стоян Денчев – председател на Съюза на народните читалища и Ректор на Специализираното висше училище по библиотекознание и информационни технологии (СВУБИТ) и доц. д.п.н. Александра Куманова, които са част от инициаторския и създателски екип на филма. В София филмът ще има премиера на 1 ноември 2007 г. – на Деня на будителите, когато по традиция се провежда ежегодната национална научна конференция на институциите на информатизацията, организирана от СВУБИТ.

На 28 септември предпремиерата събра в центъра на село Българи, под откритото звездно небе многолюдна публика от официални гости и местни жители. Придошлото множество от хора от околността, странджанския регион и от много краища на България с приповдигнато настроение наблюдава филма, от кадрите на който се появяваха самите местни жители, приветствани от публиката с бурни аплодисменти.

Село Българи (*гр. назв.: Ургари, Вургари*) се счита за коренното място на българската нестинарска ритуална обредност и на **3 юни – празника на Св. св. Равноапостоли Константин и Елена** – след половинвековно прекъсване, отново всяка година при залез слънце в огнения кръг на жаравата, пред многохилядните човешки погледи влизат нестинарите, за да осъществят сакралната връзка земя – космос и със силата на „вгълбеното мълчание“ да олицетворят сливането на човека с природата. Без да е религия, фолклорната нестинарска обредност в Странджа е вкоренена в християнската религия през многообразни културни трансмисии.

През II хилядолетие преди Христа в Средиземноморието на базата на предноазиатски и египетски вярвания се оформя **орфизъмът**, който в Тракия се изповядва в устна фолклорна обредност (тракийски орфизъм) до установяването на християнството. В тези

културни пластове се откриват и рудиментите на нестинарската обредност.

Известен със задълбочения си интерес към българския фолклор, един от първите, търсещи обяснение на нестинарството, е Петко Р. Славейков. Той пише: „Тези, които ги прихваща Св. Костадин, та играят боси в огъня, казват ги ищцинари... Тая дума трябва да е вещинари от вещь, вешчер, вещица, тоест знаещий...“ За Петко Р. Славейков обредът е християнизиран тракийски, а носителите му са българи, някои от които погърчени.

Акад. Михаил Арнаудов вижда връзка между нестинарството и „средноазиатския шаманизъм и неговите екстази, магии, пророчества и чудесни лекувания“.

Чуждестранни автори смятат, че нестинарството води началото си от древногръцката Дионисиева обредност.

В най-ново време много изследователи работят по темата – историци, етнографи, фолклористи – с подобни и различаващи се разбирания.

Поднесен като триптих от ключови образи и понятия по концепцията „информационна среда“ (интеракции

– информационни технологии – информационни фондове): Дух Светий (Любов) – Огън (Материя) – Слънце (Енергия), във филма „Ритъмът на времето“ се завърта кълбото въпроси за нестинарската обредност: Широко разпространен религиозен езически култ или шаманска обредност? Планетарно значими верски смесвания или локален фолклорен феномен? – все нямащи еднозначно решение дилеми.

Научно-документалният филм – изследване не изключва нито един от информационните планове на реалността и съзнанието. Водеща е идеята за проникване в смисъла на информационното единство на феномена нестинарство, като се фиксира неговата информационна среда в единство с ареала на Странжа – физичен, биологичен, културен.

Избраният уникален – антропологичен и информационен ракурс на филма – научно изследване дава основание за многобройни прочити на поднесената с прецизност и уважение феноменология на нестинарството. Точно в цялостното съпоставяне на многооб-

разните гледища е ключът на търсенията на творческия екип и, възможно, именно в тези съпоставяния се крие и кодът на културните трансмисии на времената, преминали към Странджа и отседнали в нея.

Защото знанието и светът са едно многомерно трансформиращо се цяло и следва да се четат и разбират в сравнение, в диалектическо многообразно единство – както бе казано на представянето на филма „Ритъмът на времето“ и от самите негови създатели – философи, антрополози, специалисти по информационно моделиране, историци, религиоведи, етнологи, медици, културолози, и от местните жители – героите на филма, и от представителите на местната власт – кметовете та селата Българи, Бродилово, Кости, Кондолово и градчетата Царево и Малко Търново и други.

На снимката – студентката на СВУБИТ Вили Божилова (от Бургаски регион) говори на предпремиерата на филма „Ритъмът на времето“ (28.09.2007 г., село Българи – Странджа)

